Bijlage 1

Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1) Instrumenten Aanpak Stikstof Industrie

Onderdeel	Toelichting
1. Doelen	Het kabinet heeft in 2026 (Miljoenennota) [1]besloten om 125 miljoen uit de stikstofmiddelen te reserveren voor twee instrumenten, die tot doel hebben de stikstofuitstoot van de industrie verder omlaag te brengen: € 84 miljoen daarvan wordt beschikbaar gesteld om de bestaande tenderregeling voor nageschakelde technieken (Beperking Ammoniakemmissies bij Industriële Piekbelasters (BAIP) voort te zetten. Het doel is om daarmee met bovenwettelijke projecten ten minste 210.000 kg ammoniak te reduceren, uiterlijk in 2031. Daarnaast wordt € 41 miljoen. beschikbaar gesteld voor een tenderregeling die tot doel heeft om de uitstoot van stikstofoxiden bij bedrijven die zich in een zone rond een Natura 2000 gebied bevinden te verminderen. Het gaat daarbij om de zones die in kader van het brede stikstofpakket worden aangewezen. Doel van de regeling is om in 2031 400.000 kg NOx extra te reduceren en om daarmee een bijdrage te leveren aan de aanpak binnen de zones. Als onderdeel van de stikstofaanpak[2] heeft het kabinet besloten om voor drie sectoren, landbouw, mobiliteit en industrie een emissiedoel voor 2035 wettelijk vast te leggen. Voor industrie gaat het om een doel van 50% reductie van NH3 (ammoniak) t.o.v. 2019. Naar huidige inzichten heeft de industrie hierdoor een opgave om 0,7 Kton NH3 te reduceren in 2035. De verwachting is dat reductie die met de nieuwe tenderregeling wordt beoogd, het mogelijk maakt om dit doel te bereiken, waarmee ook rekening wordt gehouden met reducties die volgen uit de eerste ronde van de tenderregeling Beperking Ammoniak bij Industriële Piekbelasters (BAIP), de NH3- maatwerkafspraken die met Rockwool, Yara en Cosun zijn gesloten, en reducties die plaatsvinden door aanscherping van het Besluit Activiteiten Leefomgeving. Veel van deze maatregelen zijn relatief recent getroffen, en de verwachting is dat deze eerst zichtbaar worden in de Emissieramingen Luchtverontreinigende Stoffen (ERL)2026 van het PBL. Daarnaast heeft het kabinet besloten om als onderdeel van de stikstofaanpak een brede aanpak in de zones rond natura 2000 gebieden te starten, waaronder de reductie van stikstofdepositie. Daarbij heeft het kabinet aangegeven vooral in te willen zetten op maatregelen die snel uitvoerbaar zijn en die waar mogelijk integraal bijdragen aan andere opgaven, zoals klimaat en luchtkwaliteit. De subsidieregeling Stikstofoxide Zoneringsaanpak Industrie (SZI) heeft vooral tot doel te bewerkstelligen dat ook de industrie, naast de reducties die al gebeuren, een bijdrage kan leveren aan verdere reductie van emissies in aangewezen zones rond natura 2000 gebieden.

[1] Kamerbrief Prinsjesdag Klimaat en Energie (15 september 2026)
[2] Kamerbrief: Ruimte voor boer, natuur en bouw (26 juni 2026)

1. Instrumenten	De tweede ronde van de **BAIP** subsidie-module is gericht op de reductie van ammoniak emissie door de industrie. NH3 komt slechts bij enkele bedrijven in de industrie vrij, uit het proces of grondstoffen en kent geen koppeling met de CO2-reductie, zoals deze bij NOx wel is voorzien. Weliswaar zijn recentelijk de wettelijke emissie-eisen van het BAL aangescherpt voor ammoniak, echter de BAL eisen gelden niet voor alle industriële installaties. Juist grote installaties vallen vaak rechtstreeks onder de Europese norm. Bij die installaties is de autonome prikkel laag om te reduceren, maar ook geldt dat de Nederlandse overheid een beperkt handelingsperspectief heeft voor de optie van regulering, terwijl er vanuit beleidsperspectief haast is om snel de reducties te organiseren. Omdat de regeling primair is gericht op het verminderen van de ammoniakemissie van de industrie, en ook wil bijdragen aan de brede luchtkwaliteit in Nederland, wordt de regeling opengesteld voor alle bedrijven uit de basisindustrie in Nederland. De NZI heeft een andere context: Uitstoot van stikstofoxide (NOx) bij de industrie ontstaat vooral bij de verbranding van (fossiele) brandstoffen. Door (Europees) klimaat- en milieubeleid is de uitstoot van NOx sinds 1990 al fors – met ca. 79% – gedaald. Deze daling zet de komende jaren door, bijvoorbeeld door de Richtlijn industriële emissies, het Schone Luchtakkoord en de energiebesparingsplicht. NOx-reductie gebeurt daarnaast ook via normeren (zoals bij vergunningen) en beprijzen (via ETS/ETS-2). Het kabinet wil echter nadrukkelijk inzetten op de reductie van stikstof in de zones rond natura 2000 gebieden. En het doel is hierbij alle sectoren een rol te geven. Vandaar dat juist in die gebieden met de regeling wordt getracht aanvullend op bestaand beleid extra stikstof (NOx) te reduceren. De zones worden door het Kabinet vastgesteld. Bij het vaststellen van de gebieden, waarbinnen industriële bedrijven toegang krijgen tot de regeling, zal worden aangesloten bij de subsidievoorwaarden die door LVVN voor de landbouw worden opgesteld. Beide regelingen worden gericht op industriële bedrijven die behoren tot de basisindustrie, dat omvat de voeding- en genotsmiddelenindustrie, raffinaderijen, chemie, bouwmaterialen, basismetaal-, metaalbewerkings- en overige industrie. Beide regelingen worden in de loop van 2027 opengesteld. Projecten moeten uiterlijk in 2031 worden opgeleverd.

2.	A - Financiële gevolgen voor het Rijk	€ 125 miljoen (begroting 2027) Waarvan € 84 miljoen wordt gealloceerd voor de ammoniak-regeling. Samen met resterende middelen uit de vorige ronde (€ 2,5 miljoen) en het restant uit de Aanpak Piekbelasters Industrie (Rutte III) (€ 5 miljoen) is daardoor een budget (incl. uitvoeringskosten) van ruim € 91 miljoen beschikbaar. Voor de NOx-regeling in zones wordt een bedrag van € 41miljoen beschikbaar gesteld.
3.	B - Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren – als van toepassing	N.v.t.
4.	Nagestreefde doeltreffendheid	Het doel is om: 1. Voor ammoniak: met bovenwettelijke projecten ten minste 210.000 kg ammoniak te reduceren, uiterlijk in 2031, en daarmee het 50% reductiedoel voor de industrie in 2035 te behalen. 2. Een bijdrage te leveren aan de inzet van het kabinet om emissies in de zones rond natura 2000 gebieden te reduceren door in 2031 400.000 kg NOx extra te reduceren. PBL[3] heeft aangeven dat met de inzet van de ammoniak-regeling het industriedoel binnen bereik komt. 1.De ammoniak-aanpak in de vorm van een subsidie-prikkel heeft in de eerste ronde van de regeling 216.000 kg reductie opgeleverd, waarbij niet alle aanvragen gehonoreerd konden worden. Daarom wordt van een tweede ronde verwacht dat daarmee opnieuw projecten kunnen worden gestart. 2. Bij de NOx-regeling is het doel een aanvullende prikkel te geven voor bovenwettelijke reductie. Opbrengst is mede afhankelijk van de vraag of bedrijven in zones, onder invloed van andere prikkels (klimaat- en milieubeleid) al NOx hebben gereduceerd, of gaan reduceren.

[3] Reflectie op 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof' 4 september 2026

5. Nagestreefde doelmatigheid	Zowel de ammoniak-regeling als de NOx regeling zullen worden gebaseerd op de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Een tender-structuur heeft tot doel biedingen mogelijk te maken, waardoor een rangorde ontstaat van projecten, waarbij projecten met de laagste (subsidie)kosten per gereduceerde geëmitteerde kilo, als eerste in de rangorde worden bediend uit het subsidiebudget. Omdat de NH3-regeling primair is gericht op het verminderen van de ammoniakemissie van de industrie en het bereiken van het wettelijke doel, en ook wil bijdragen aan de brede verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland, wordt de regeling opengesteld voor alle bedrijven uit de basisindustrie in Nederland. Een dergelijke landelijke benadering bij NOx zou zijn doel voorbij schieten. De middelen voor NOx zijn te beperkt om aanvullend op het bestaande klimaat- en milieubeleid een rol van betekenis te kunnen spelen op de brede NOx-uitstoot van de industrie die al autonoom daalt. Daarom is gekozen de regeling te beperken tot bedrijven binnen de zones waarbij het reduceren van emissie relatief de grootste bijdrage levert aan depositie-vermindering op natura 2000 gebieden.

6. Evaluatieparagraaf	De subsidieaanvragen van bedrijven worden beoordeeld door RVO. Vanaf 2027 moeten bedrijven jaarlijks een monitoringsrapportage aanleveren over de voortgang van hun stikstof-reductie-project. RVO monitort de voortgang. Wanneer blijkt dat bedrijven niet aan alle voorwaarden hebben voldaan kan het zijn dat het uitgekeerde subsidiebedrag geheel of gedeeltelijk wordt teruggevorderd. De voortgang en opbrengst van de regeling maakt ook onderdeel uit van het vast te stellen 'Programma Landbouw, Natuur en Stikstof (LNS)' dat onderwerp is van jaarlijkse monitoring. De evaluatie van de regelingen zelf wordt in de tweede helft van 2027 voorzien.